

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Săliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlătneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 26 Noembrie 1905.

Nr. 48.

O paralelă.

— „Asociațiunea băncilor române” și „Asociațiunea regnicolară a institutelor de bani ungare”.

Din paralela ce am făcut în articolul nostru trecut între activitatea Asociațiunii băncilor noastre și între cea a „Asociațiunii regnicolare a institutelor de bani ungare” nu va fi greu să stabilim punctele de apropiere și de controversă între noi și între cei grupați în jurul Asociațiunii regnicolare în chestiunea controlului și a uniformizării contabilității. Incepem cu chestiunea controlului.

Noi am fost cei dintâi cari am recunoscut necesitatea controlului ca un mijloc care să poată garanta dezvoltarea progresivă și continuă a băncilor noastre. Tot în felul acesta, cum înșiși spun, pentru a asigura institutelor de bani dezvoltarea viitoare și puterea de rezistență și concurență, își motivează și cei dela Asociațiunea regnicolară controlul extern pe care voiesc să-l introducă pentru băncile atașate lor.

Controlul acesta, după hotărârile conferențelor noastre se efectuează, după ale celor dela Asociațiunea regnicolară ar avea să se efectuiască prin *revizori experți*, adică prin persoane cualificate și bine pricepute în afacerile de bancă.

La noi revizorii experți sunt numiți de Delegațiunea băncilor dintre bărbații nostri de specialitate și sunt constituiți într'un cerc aparte, formând, am putea zice, o instituțiune proprie, care își exercită activitatea în virtutea unui regulament stabilit de revizorii înșiși și aprobat de Delegațiunea care i-a numit. Asociațiunea regnicolară însă condiționează calitatea de revizor expert de o cualificațiune specială, care se dă celorce vor putea presta un examen teoretic și practic în chestiunile de bancă înaintea unei comisiuni anume instituite spre acest scop. Scuțiți de

examen pot fi numai bărbații recunoscuți ca specialiști excelenți, față de cari Asociațiunea voiește să-și rezerve dreptul de a-i putea numi și institui orișicând ca revizori experți fără nici un examen prealabil. Relativ la activitatea revizorilor experți, la atribuțiunile, drepturile și datorințele lor, la Asociațiunea regnicolară deasemenea s'a pregătit un proiect de regulament, care se va stabili în mod definitiv în timpul cel mai apropiat.

Deosebirea, ce vedem că există între Asociațiunea băncilor noastre și cea regnicolară cu privire la cualificarea revizorilor experți nu poate forma obiect de multă discuție. La noi cu puținele bănci ce le avem și cu puținii nostri bărbați de specialitate, foarte ușor se pot remarcă și cunoaște cei mai buni specialiști din cari să se poată alege și numi revizorii nostri experți, așa că numirea lor pe bază de examen devine superfluă. E cu totul altceva acolo, unde sunt relativ multe bănci și mulți specialiști și unde, evident, măsura cea mai bună pentru obținerea dreptului de revizor nu poate fi decât numai examenul, eventual lucrările distinse de specialitate.

Dar cea mai însemnată și cea mai esențială deosebire, care există între regulamentul Asociațiunii noastre și între cel al Asociațiunii regnicolare se referă la cercul de activitate și la atribuțiunile revizorilor experți. Pe când la noi cercul lor de activitate se mărginește în controlul afacerilor de bancă exclusiv la chestiunile de natură tehnică, iar asupra celor de natură administrativă se poate extinde numai întrucât s'ar învov și ar cere institutele interesate, pe atunci Asociațiunea regnicolară voiește să dea mână liberă revizorilor săi atât în chestiunile de natură tehnică cât și în cele administrative.

Intrebarea ce în mod firesc ni-se impune, care din aceste două forme e mai îndrep-

tătită? E bine, ori trebuie ca atribuțiunile revizorilor experți să se extindă și asupra chestiunilor administrative sau nu? La această întrebare un răspuns hotărît e greu de dat, întrucât chestiunea, depinde de o mulțime de împrejurări diferite, în prima linie de capacitatea organelor administrative și de controlul dela singuraticile institute, nu mai puțin de caracterul și situația acelor. Dacă conziderăm însă, că, în general luat, organele administrative și de control la băncile noastre, oricât de puțin inițiate ar fi ele în chestiunile tehnice de bancă, totuș pot judecă, aprecia și controla afacerile administrative cu destulă pricepere, deoarece aceste cu deosebire în împrejurările noastre nu reclamă atât cunoștinți de specialitate, cât mai mult minte sănătoasă și intențiuni curate, credem că e suficient pentru aceste controlul intern al comitetelor de supraveghiere. Un control în afacerile administrative — după părerea noastră — ar jigni autonomia și libertatea de acțiune a singuraticelor bănci.

În ziua de azi, în era liberei concurențe, autonomia și libertatea de acțiune chiar și din punct de vedere principial trebuiesc păzite de orice amestec și influință străină. E cu totul altceva controlul pentru partea tehnică a administrației unei bănci. Acolo nu e vorba de limitarea libertății de acțiune, ci de delăturarea lacunelor ce se pot ivi prin neîntrebuințarea tuturor acelor mijloace speciale, pe cari organizația modernă a afacerilor de bancă le condiționează pentru administrația bună și sigură a oricărui institut de bani.

Aceasta este cea mai esențială deosebire în chestiunea controlului între Asociațiunea băncilor noastre și cea regnicolară. Pe lângă aceasta trebuie să mai facem amintire încă despre o deosebire, deși nu atât de esențială ca cea precedentă, dar totuș de destulă importantă. E vorba de alegerea persoanei revizorului expert, care să facă revizuirea la singuraticile institute. La noi, astăzi, când revizuirea e introdusă numai în mod facultativ, se dă voie liberă institutelor interesate să-și aleagă pentru revizuire pe orșicine voiește dintre revizorii experți numiți de Delegațiunea băncilor. Din contră la Asociațiunea regnicolară revizorii au să fie numiți de organele conducătoare ale acestei Asociațiuni. Va să zică deosebirea e cât se poate de hotărîtă. E întrebarea însă, e bine să se lase în voia institutelor interesate a-și alege revizorii cari voiesc, sau e mai bine ca aceștia să fie numiți de organele conducătoare ale Asociațiunilor respective? Pentru ambele modalități se pot aduce argumente atât pro

cât și contra. Noi însă, cari totdeauna am susținut și susținem ideea libertății și autonomiei individuale, nu putem admite procedura Asociațiunii regnicolare. Pentru aceea însă nu putem fi întru toate de acord nici cu procedura urmată până acum la Asociațiunea băncilor noastre din simplul motiv, că uneori se întâmplă că revizorul pe care și-l alege și cere banca interesată este membru intern în conziliul de direcțiune eventual de reviziune. E de parte de noi intenția de a atinge susceptibilitatea cuiva, dar credem, că tocmai pentru a susține nealterat principiul controlului extern pe deoparte, pe de altă parte pentru a nu jigni autonomia băncilor ar fi mai bine ca chestiunea aceasta să se modifice în acel înțeles, ca institutele de bani să fie îndreptățite a-și alege ca revizor expert pe oricine ar voi dintre cei numiți de Delegațiunea băncilor, cu singura condițiune ca cel ales să nu fie membru intern nici în direcțiune și nici în comitetul de supraveghiere al respectivului institut.

Vom continua.

I. I. L.

„Public accountant“ în Anglia.

Chestiunea revizorilor fiind mult desbătută în timpul din urmă și în cercurile conducătoare ale băncilor noastre, reproducem după „M. P.“ unele date istorice și dispoziții legale interesante, privitoare la revizorii englezi, publicate în revista numită din partea „revizorului public“ Ernst Rösner din Berlin.

Autorul arată, bazat pe mai multe publicațiuni vechi istorice, că în Anglia au existat „revizori“ deja prin secolul XIII. Cuvântul „auditor“ ocără în legile engleze pentru prim dată în o lege din 1285. În secolul XVII instituțiunea revizorilor este deja binișor desvoltată, precum reese aceasta din o scriere „Lex Mercularia“ din anul 1622, în care se amintește de revizori de registre cunoscuți sub numirea de „auditor“ sau „accountants“. La anul 1779 Londra avea deja 11 revizori. În secolul XIX, când „mania fondărilor de căi ferate“ a luat dimensiuni înspăimântătoare, numărul revizorilor a crescut rapid, cu atât mai mult, că legea din 1845 a impus căilor ferate în mod obligator reviziunea registrelor lor prin „auditor-i“, prin ceace s'a dat acestora oarecum un caracter oficial. După aceasta au urmat mai multe dispoziții legale: astfel legea acționară dela 1862 a impus și băncilor obligamentul de a se supune reviziunii prin „revizorii jurați“, iar la 1900 obligamentul acesta s'a extins asupra tuturor societăților pe acții. Revizorii englezi în urma vazei ce și-au câștigat și pentru conservarea bunului lor nume și delăturarea elementelor dubioase din sinul lor s'au grupat în mai multe asociațiuni, iar la 1880, pe baza privilegiului câștigat dela regina Victoria au fondat marea și puternica asociație „Institute of Chartered Accountants in England and Wales“ care a ridicat autoritatea și cualificația revizorilor la cel mai înalt grad posibil. În urma activității acestei asociațiuni

numărul revizorilor oficiali a crescut rapid; la 1881 au fost 1025, la 1891—1766, la 1896—2248, la 1903—2813, iar de prezent numărul lor trece peste 3000.

Activitatea accountant-ilor astăzi este deja regulată prin diferite legi și decizii judecătorești. Dispozițiile legii acționare din 1862, trecute ulterior și în legea din 1900 contin următoarele:

§. 21. Adunarea generală ordinară a fiecărei societăți pe acții este obligată a alege, pe timp de un an, unul ori mai mulți revizori, cari rămân în funcțiune până la adunarea generală proximă. Dacă adunarea generală nu alege revizor, la cererea unui acționar, denuște Board of Trade (ministrul de comerț) pe revizorul pe timp de un an, fixându-i plata în sarcina societății pe acții. Celce este membru al comitetului de supraveghiere ori funcționar al societății, acela nu poate fi revizor permanent la aceeași societate. Pe primii revizori permanenți li poate numi, înainte de adunarea generală, comitetul de supraveghiere. Aceștia rămân în funcțiune până la adunarea generală ordinară proximă, intrucât o adunare extraordinară nu-i amovează din post. În cazul acesta acționarii pot alege în aceasta adunare generală alți revizori. În caz de eventuală vacanță comitetul de supraveghiere are să se îngrijească de suplinire provizoră, ceilalți revizori permanenți însă rămân în funcțiune sub acest provizorat.

§. 22. Remunerațiunile revizorilor permanenți le fixează adunarea generală. Fixarea remunerațiunii revizorului instituit înainte de ținerea adunării generale ori în mod provizor, se ține de competența comitetului de supraveghiere.

§. 23. Fiecare revizor permanent al societății este îndreptățit a examina oricând registrele, calculațiunile și documentele de cassă; mai departe este în drept a cere dela membrii comitetului de supraveghiere și funcționarii societății toate acele informațiuni și date, de cari are lipsă pentru a-și putea împlini cu succes chemarea. Revizorii trebuie să indice pe bilanț dacă i-s'au dat ori nu informațiunile, ce le-au cerut. Sunt obligați a prezenta adunării generale raport amănunțit asupra conturilor și bilanțurilor revizuite în cursul activității lor. În aceste rapoarte trebuie să arete, că bilanțul la care se referă raportul, după convingerea lor este compus corect, ca pe baza lui să se poată câștiga asupra situației societății o iconă fidelă și corespunzătoare adevărului și registrelor. Acest raport este a se citi în adunarea generală a societății.

Aceste dispoziții destul de scurte ale legii, se completează prin numeroase *decizii judecătorești* aduse de judecătorii superioare englezești în chestii de ale accountant-ilor. Eată câteva din ele în formă de întrebări și răspunsuri:

1. Obligat este auditor-ul a examina, dacă cărțile despre cari susține a fi purtate în ordine, de fapt și sunt în ordine? Poate fi tras la răspundere auditorul pentru împlinirea neglijentă a obligamentelor sale?

Tenorul deciziunii judecătorești este în ambele cazuri: *da*.

2. Este a se considera auditor-ul ca funcționar al societății pe acții? Comite auditor-ul neglijentă, când întrelasă a aminti în raportul său cătră acționari despre iregularitățile aflate în registre?

Răspunsul a fost în sentința judecătorească în ambele cazuri: *da*.

3. Greșește acel auditor, care, acolo unde nu se ivesc momente ce ar putea da anză la suspiciune, admite ca adevărate informațiunile primite de un funcționar de încredere al societății?

Conform sentinței judecătorești *nu*, fiindcă revizorul nu are chemarea de a fi *detectiv*, și nu este permis să-și înceapă lucrul a priori cu suspiciune.

4. Este a se privi ca funcționar al societății acel accountant, care confirmă cu semnătura sa exactitatea vreunui bilanț, deși n'a fost numit, nici ales revizor?

Instanța primă a răspuns cu *da*, forul superior cu *nu*.

5. Dacă pe baza unui bilanț falz, a căruia falzitate pe lângă o reviziune conștiențioasă ar fi putut-o descoperi revizorul, s'au plătit dividende, poate fi făcut revizorul responsabil materialicește pentru paguba cauzată?

Răspunsul ambelor foruri judecătorești: *da*.

6. Responsabil este revizorul pentru dauna cauzată societății în caz când directorul folosește *creditul* societății pentru scopurile sale proprii și auditor-ul deși a știut, a întrelăsat a comunica aceasta acționarilor?

Conform sentinței judecătorești *necondiționat*.

7. Dacă o firmă individuală își vinde întreprinderea unei societăți pe acții și ulterior se constată, că în urma falzificărilor comise în registrele firmei individuale prețul de cumpărare s'a fixat cu o sumă exagerată, poate scăpa firma vânzătoare de responsabilitate, provocându-se la faptul, că modificările singuraticelor poziții din registre nu ea le-a făcut, ci revizorul în urma reviziunii registrelor?

După ascultarea mai multor specialiști judecătoria a răspuns cu: *da*.

*

o

Cariera comercială în Germania.

Credem de interes pentru cetitorii Revistei noastre, dacă vom da unele informații asupra carierei comerciale așa cum se prezintă actualmente în Germania.

Comercianții. Pentru mai bună înaintare în comerț se cere în Germania ca aspirantul să fi urmat vre-o școală, care să-i dea titlul de drept pentru voluntariat. De regulă calificația se câștigă în școli de comerț, la academii comerciale, iar în timpul mai nou la școlile înalte pentru comerț (Handelshochschulen) cum de felul acesta până acum există în Köln și Leipzig și după modelul cărora sunt în proiect de a se înființa și în alte orașe din Germania. După terminarea unei școli teoretice se cer 3 ani de învățământ practic făcut la un banțer, grosist, spedit, în vre-o afacere de agentură sau la vreun stabiliment industrial, la vreun droghist sau la un comisionar de port maritim. În cursul timpului de praxă se mai pretinde și frecventarea unui curs complementar comercial. Practicanții dela negoț, în cursul timpului de praxă, în foarte puține cazuri se bucură de stațiune liberă (cvartir, vipt etc.) Pentru calfe (comis) la afaceri de detal este suficientă și o pregătire de gimnaziu sau școală reală de grad inferior.

Deoarece în ultimele decenii în Germania negoțul în detal a fost tot mai mult strămtorat prin comerțul în gros, cariera comercială ofere numai mediere prospecte pentru majoritatea comercianților calificați. Pozițiile în cari aceștia pot să ajungă sunt: posturi de contabili, dispoenți, corespondenți, comis, cumpărători, agenți, voiajori ș. a. m. d. Numai la foarte puțini le succede să ajungă în poziții mai bine dotate la afaceri mai mari.

Fondarea unui negoț propriu independent este foarte riscată. Din cauza concurenței enorme a comerțului în mare (magazinele de mărfuri) se poate considera ca un noroc special, dacă o afacere particulară este în stare să hrănească pe posesorul firmei și familia acestuia.

Funcționarii băncilor private. Condițiile pentru calificarea funcționarilor pentru băncile private din Germania sunt în genere aceleași ca și pentru comercianți cu deosebirea, că funcționarul de bancă va trebui în cursul timpului de praxă să-și câștige cunoștințe temeinice pe terenul afacerilor de bancă și de bursă. Dacă funcționarul de bancă va posedea destoinicie specială comercială are prospecte de viitor foarte bune. Dacă însă nu se va putea ridica peste nivelul mediu al colegilor săi, va rămâne viața întreagă în categoriile mediocre de salariu.

Funcționarii Băncii Imperiale. (Reichsbankbeamte). Cele mai bune șanse pentru funcționarii de bancă sunt la „Reichsbank“, banca de emisiune a imperiului Germaniei cu centrala în Berlin. Condițiile pentru admitere sunt următoarele:

Competența să nu fie trecut peste etatea de 26 de ani, să nu fie încă căsătorit la începerea funcției, și să fie deplin sănătos. Se cere să fi trecut examenul de maturitate de la un gimnaziu, de la o școală reală superioară sau de la un gimnaziu real. Sau să posedă absolutul unei școli superioare de specialitate de cel puțin 6 clase. Candidatul trebuie să documenteze că a învățat într-o afacere de bancă transacțiunile de bancă în toată regula și să fi fost activ încă un an întreg în acest resort. În fine să fi satisfăcut obligamentului militar sau să fie liber de armată. În fine nu-i permis să aibă datorii.

Cu cererea pentru admiterea în funcție sunt a se aceluiași teste școlare, militare și comerciale. Rugarea de admitere este a se înainta prezidentului directorului dela „Reichsbank“.

Salariile sunt:

1. *La centrală în Berlin:* Șefi de birou 4500—8000 mărci germane; cassari: 3000—6500 m.; contabili șefi, calculatori-șefi, secretari intimi expedienți (geheime expedierende Sekretäre), registratori intimi (geheime Registratoren): 3000—6000 m.; asistenți la contabilitate, la calculații și la registratură: 2000—4500 m.

2. *La sucursale și agenții* (Reichsbankhaupt- und nebenstellen): pentru primii funcționari-șefi: 6000—11000 m., 4500—9500 m., 4500—8500 m., după mărimea orașului. Pentru funcționari-șefi de rangul al doilea: 2400—8000 m.; pentru cassari și contabili-șefi: 2400—5300 m.; pentru contabili, calculatori, registratori, asistenți: 2000—4500 mărci.

În parte se acordă adausuri de domiciliu și de funcție, bani de cvartir sau locuințe libere.

Carierea comercială a femeilor în Germania.

Cassiera a încasat până acum dintre toate împliegatele comerciale cea mai mare laudă din cauza onestității sale exemplare. Malversațiuni făcute prin cassieri feminini sunt aproape necunoscute. Cu toate acestea cassierele nu au ajuns la o remunerare deosebită pentru această virtute, din cauză că activitatea lor în afaceri mari, mai ales în afaceri de mărfuri, este foarte unilaterală și se începe nu arareori fără orice cunoștințe pregătitoare comerciale. În negoțul detailist, mai ales în provincie, activitatea cassierei din contră este plurilaterală. Aci în multe cazuri i-se încredințează pe lângă cassă și contabilitatea, corespondența și supraveghierea personalului. În cazul acesta natural că are nevoie de o bună pregătire comercială.

Ca începătoare practice cassierele sunt plătite în Germania cu 30 mărci pe lună, după mai mulți ani de activitate leafla se urcă la 60—120 mărci.

Contabila poate să ajungă până la cele mai bine plătite posturi feminine în comerț. Dar pentru aceasta se cere pregătire temeinică și vastă. Această pregătire se poate câștiga prin frecventarea unei școli bune comerciale. Cursurile private de contabilitate de durată scurtă nu-i ofer nici o bază ca să ajungă în situația să domineze deplin materialul instrucției comerciale de care are lipsă în praxă.

Pentru acest scop sunt școlile speciale comerciale pentru femei cu cursuri de doi ani ca școala Riemer-Schmidt din München, școala reuniunii „Lette“, a reuniunii de ajutor pentru împliegați comerciali feminini din Berlin și școlile de instrucție comercială ale reuniunilor de femei și ale reuniunilor industriale din diferite orașe ale Germaniei.

Instrucția costă cam 100 m. pe an, la reuniunea „Lette“ 120—160 m. Praxa se face mai bine în afacerile mici de negoț și în afacerile en gros de mijloc, deoarece aici se oferă mai bună ocazie de a cunoaște mersul întreg al afacerilor. Prin o astfel de praxă contabila poate ajunge mai târziu la un post conducător și la un salariu până la 200 mărci lunar, natural numai în cazuri de tot favorabile. În comerțul en gros ea va rămâne unilaterală ocupând numai o poziție inferioară cu o leaflă care numai în cazuri excepționale se urcă peste 80 mărci lunar.

E. B.

Școala economică de repetițiune.

(Continuare).

§. 54.

Economia pe teritoriul economic, în cadrul planului de exploatare stabilit și al rotațiunii pentru sămănat se ține exclusiv de datorința și dreptul învățătorului specialist de economie și astfel învățătorul specialist atât în ce se referă la conducerea lucrărilor economice, cum și la începerea și sistarea lor, nu mai puțin în privința tocmirii zilerilor și a lucrătorilor specialiști în cadrul preliminarului stabilit al școlii și cu observarea ordinațiunilor regnicolare existente referitor la tocirea lucrătorilor economici le execută independent și pe răspunderea proprie sub supraveghierea curatoratului școlii elementare de stat, respective a scaunului școlar comunal.

§. 55.

Pe servitorii tocmiți pe an, cu simbria stabilită în buget deasemenea îi tocmește și concediază învățătorul specialist pe lângă observarea dispozițiunilor legii servitorilor; instituirea servitorilor tocmiți pe an are însă să o anunțe în scris prezidentului curatoratului respective scaunului școlar comunal în decurs de 48 oare dela tocirea lor. Prezidentul curatoratului respective al scaunului școlar este însă obligat a se declara în scris în timp de opt zile dela tocirea anunțată referitor la luarea la cunoștință a aceleia; dacă această declarațiune nu a urmat în timp de opt zile, servitorul anunțat este a se considera tocmit definitiv. Prezidentul curatoratului respective al scaunului școlar poate face excepțiune contra primirii servitorului respective a muncitorului anual, numai dacă acela este un individ bețiv, dacă stă sub cercetare sau acuză pentru delict sau crimă, sau pentru acelea a fost judecat, sau este cu un trecut problematic, even-

tual fiind sub tutorat, sau în fine suferind de vre-o boală contagioasă.

Fiindcă individul excepționat de prezidentul curatoratului, respective al scaunului școlar nu poate fi primit, excepțiunile trebuie bazate pe fapte concrete și în caz de trebuință trebuie justificate cu documente.

În cazuri de diferență, în urma apelațiunii învățătorului specialist, referitor la primire decide în mod definitiv inspectorul școlar regesc.

Referitor la concedierea personalului de serviciu anual învățătorului specialist de economie face arătare prezidentului curatoratului, respective al scaunului școlar cel puțin cu zece zile mai înainte de timpul defipt pentru abdicere, revelând cauzele aceleia și cere anticipativ luarea la cunoștință a abdicerii. Această luare la cunoștință trebuie să se facă în scris în cele zece zile numite, la din contră este a se privi ca luată la cunoștință.

Referitor la abdicerea efeptuită de către învățătorul specialist de economie, prezidentul curatoratului, respective al scaunului școlar numai în acel caz poate face excepțiune, dacă în exercițiul său de oficial de controlă s'ar fi convins, că servitorul sau individul tocmnit cu contract întotdeauna a dovedit diligență excepțională și față de învățătorul de specialitate purtare bună și dacă astfel dimisiunea se poate reduce la cauze personale. În cazuri de diferență inspectorul școlar regesc decide definitiv.

§. 56.

Procurarea obiectelor economiei, — fie acelea mobile sau imobile, așadară construirea edificiilor, închisori, fântâni, facerea localităților laterale, cumpărarea mașinilor, rechizitelor, plugurilor, grapelor, cărălor, căruțelor ș. a., — pe baza proiectului învățătorului specialist de economie, ce trebuie pertractat în ședința curatoratului, respective a scaunului școlar, în cadrul preliminarului spre acest scop sau al creditului aprobat deosebit, aparține curatoratului, dar aceste afaceri scaunul școlar sau curatoratul le poate încredința și învățătorului specialist. Obiectele procurate în modul acesta, imobile și mobile în senzul Indrumării edate cu ordinul Nr. 40,505 din anul 1899 se induc în inventar și se țin în evidență, predându-se învățătorului specialist pentru manipulare pe răspunderea proprie, despre cece curatoratul, respective scaunul școlar îi cere socoteală din timp în timp învățătorului specialist.

În acest scop un exemplar al inventarului se păstrează de către învățătorul specialist, un alt exemplar însă de către curatorat, respective de către scaunul școlar.

Restaurările mai mari, lucrările de transformare, încât ministerul nu ar fi dispus altfel, le execută curatoratul, respective controlează și conduce executarea aceluia.

Afacerile referitoare la ținerea perpetuă în stare bună a edificiilor, la curățenie, la asigurare contra focului, la încălzit și luminat, acoperese acelea de stat, de comuna politică sau de alți interesați, aceste lucrări și afaceri le execută învățătorul specialist în cadrul bugetului anual respective al speșelor destinate spre acest scop de comună sau alți interesați, el inspecționează lucrările și pentru executarea punctuală a acestor lucrări el e răspunzător curatoratului respective scaunului școlar.

§. 57.

Învățătorul specialist de economie procură în cadrul bugetului toate cele necesare zilnic în economie,

cari se cer pentru ținerea în rând bun a mașinilor, a rechizitelor, cum este ferul necesar pentru ferar, butnar, curelar, cărbuni de peatră, cărbuni pentru ferar, material de lemn, lemn de butnari, material de iluminat, materiale de uns (parafină, oleu de mașini), în fine curele, funii, câlți pentru curățirea mașinilor ș. a.

În cercul său propriu de activitate îndeplinește în cadrul sumei generale provăzută în buget potcovirea cailor, renovarea rechizitelor stricate, etc.

Aceste procurări respective plata lucrărilor de peste zi le achită curatoratul pe baza cărților de afaceri și a conturilor, — de regulă lunar —; dar numai astfel, dacă învățătorul de specialitate a justificat în regulă în cartea de cumpărare respective prin cont, cumpărarea materialelor, executarea lucrărilor, pe răspunderea proprie și pe lângă obligamentul de a da socoteală.

§. 58.

Dacă școala economică de repetițiune cu învățător specialist de economie deosebit și celelalte indigente aparținătoare economiei sau o parte a aceluia este datoare a le prevede comuna politică, atunci curatoratul sau scaunul școlar prin învățătorul specialist înaintează primăriei comunale preliminar pentru anul viitor compus cu strictă conșiderare la rezultatele și indigențele anului precedent și ale cruțării, după ce a fost pertractat în ședința curatoratului sau a scaunului școlar, și provăzut cu aprobarea inspectorului școlar regesc, ca primăria comună să aibă posibilitatea de a intercală cele trebuincioase în preliminarul comunei și în senzul §-lui 125 al art. de lege XXII din 1886 a le pertractă în adunarea generală extraordinară de toamnă.

Despre aceea, că reprezentanța comună luată și prevăzută a indigențele școlii economice de repetițiune cu învățător de specialitate în bugetul pertractat în adunarea ținută în timpul indicat, curatoratul cere dela primăria comună înștiințare până la 1 Decembrie a fiecărui an și despre acest rezultat înștiințează și pe învățătorul specialist.

Tochmai această procedură este de a se urmări și atunci, când comuna s'a obligat prin contract că va procura imobiliile pe sama școlii economice de repetițiune cu învățător specialist. Dacă comuna ar refuza împlinirea obligamentelor luate în această direcțiune, curatoratul respective scaunul școlastic face raport inspectorului școl. reg. pentru că să iee dispozițiuni urgente corăspunzătoare.

Dacă dintre indigențele materiale comuna ar dori să execute anumite lucrări în regie proprie, cum ar fi unele transformări sau restaurări, contra acestora nu se poate face excepțiune, dar și în astfel de cazuri curatoratul, scaunul școlar și învățătorul specialist de economie sunt îndreptățiți a controlă lucrările; și încât anumite lucrări ar vătămă interesele institutului și ale economiei, sau nu ar corăspunde, se va face fără amânare raport inspectorului școlar regesc.

Dacă comuna politică este obligată a îngrijii de toate trebuințele materiale ale economiei de pe lângă școala economică de repetițiune cu învățător specialist independent și despre trebuințele școlii, curatoratul respective scaunul școlar trimite reprezentanței (conșiliului) comunale un exemplar nedocumentat al contului despre materialele furnizate în scopul indigențelor materiale.

Dacă de indigențele materiale îngrijește tezaurariatul regesc, respective dacă despre acelea este să se îngrijească în contul venitelor aceluia și în cadrul bugetului școlii economice de repetițiune, atunci bud-

getul în toată regula al economiei, respective al institutului trebuie înaintat pe calea inspectorului școl. reg. ministrului de culte și instrucțiune publică, care îl stabilește din cinci în cinci ani. +

(Va urma).

JURISDICȚIUNE.

Plata depozitelor spre fructificare vinculată. Tribunalul din Timișoara a decis în zilele trecute un proces interesant. Proprietarul S. A. din Timișoara a donat încă în 1903 libelele sale de depuneri despre circa K 400,000 depuse spre fructificare la o bancă timișoreană proprietarului B. I. din Arad, designat ca erede universal al său. În urma unei înțelegeri între bancă și B. I., acesta din urmă era îndreptățit a ridica banii depuși numai pe lângă anunț de 1/2 an și și în cazul acesta numai în rate semestrale de câte K 25,000; de altă parte banca s'a obligat a plăti banii exclusiv numai la mâna proprie a noului proprietar. Libelele și scrisoarea cu stipulațiunile de sus eredele le-a predat spre păstrare testatorului S. A. La moartea acestuia făcându-se inventarul nu s'a aflat între valorile defunctului nici libelele de depozit transcrise pe B. I. și nici scrisoarea din chestiune. Cercetându-se lucrul s'a constatat, că testatorul S. A. a transscris libelele pe numele său și astfel libelele de fapt s'au și aflat între valorile lăsamântului. Banca refuzând a plăti depozitul la mâna lui B. I., acesta a pornit proces pentru plata sumei de K 75,000 deja scadentă în urma abdicerei sale, și a intereselor după capitalul întreg. În cursul procesului banca s'a apărat cu faptul, că depozitele au format original proprietatea lui S. A. și după ce acesta a prezentat, ba a restituit chiar, atât libelele cât și scrisoarea de vinculare, ea a fost îndreptățită a primi noile dispoziții ale lui S. A. și a transcrie libelele din nou pe numele original, va să zică a lucrat la tot cazul bonafide. Că transcrierea s'a făcut la expresă dorință a lui S. A., banca a dovedit-o cu un act, prin care acesta se declară gata a purta în această afacere toată răspundabilitatea legală și materială. B. I. din contră a susținut că, după ce banca s'a obligat a plăti banii numai la mâna sa proprie, plata făcută la mâna unei a treia persoane, nici atunci nu are valoare de drept, când aceasta a treia persoană a fost însuș S. A. și a putut prezenta și libelele și actul, pentru că simpla posesiune a libelelor vinculate nu legitimează. Transacțiunea făcută fără știrea și învoirea lui este nevalidă față de el. Tribunalul din Timișoara a acceptat punctul de vedere al părătorului și a obligat banca în senzul părei, la plata capitalului depus și la purtarea tuturor speselor de proces. *

⊕

Pedeapsa membrilor comitetului de supraveghiere. Pedeapsa prevăzută în § 219 al L. C. poate fi aplicată față de membrii comitetului de supraveghiere ai societăților pe acții și ai asociațiilor numai, dacă au aprobat cu știre un bilanț compus pe date falze. Părătorii în această procedură nu pot uză de remedii de drept. (Curia reg. Nr. 544/905) *

Amovarea directorului executiv. Directorul executiv poate fi momentan amovat din postul său, când tolerează ca subalternii săi să săvârșască manipulațiuni păgubitoare institutului ori întrelasă a lua la timp dispozițiile de lipsă pentru prevenirea resp. de-

lăturarea abuzurilor. Motiv suficient este și acela, când directorul executiv, abuzând de poziția sa, și-a acuirat oarecari avantajii materiale, cu periclitarea intereselor societății; drept astfel de procedeu este a se privi, când directorul executiv a încassat pentru sine remunerațiuni speciale dela solicitatorii împrumuturilor, ba a condiționat chiar votarea împrumuturilor de aceste remunerațiuni speciale.

(Curia reg. Nr. 600/904 dela 15 Iunie 1905).

*

Alterarea textului cambiei. Emitentul, care a șters numele tipărit al remitentului și a umplut cambia la ordinul său propriu, este obligat a documenta, că această schimbare s'a făcut înainte de acceptare, ori după aceasta ce este drept, dar cu învoirea acceptantului.

(Curia reg. Nr. 1269/904 dela 9 Maiu 1905).

*

Resilierea contractului. Dacă dreptul de resiliere al contractului a fost asigurat cumpărătorului până la 10 August, atunci și poate exercia acest drept al său și în ziua de 10 August.

(Curia reg. Nr. 579/904 dela 12 Aprilie 1905).

⊕

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 21 Noemvrie 1905.

Temerile că spre finele anului cererile de bani vor deveni tot mai intenzive nu s'au realizat, căci atât cererea cât și oferta în piața internă de bani este rezervată, din care cauză circulațiunea încă se mișcă deocamdată în cadre modeste. Etalonul cu toate acestea se menține la nivelul urcat de mai înainte. Cambiile de prima bonitate s'au scontat cu $4\frac{3}{4}\%$ — 5% și în Viena scontul privat este de $4\frac{7}{16}\%$ — $4\frac{3}{4}\%$. Situația Băncii Austro-Ungare ameliorându-se în măsură însemnată de o nouă urcare a etalonului oficial în cursul acestui an nu mai poate fi vorba.

În Berlin situația pieței de bani s'a ameliorat; scontul privat variază între $4\frac{5}{8}\%$ — $4\frac{3}{4}\%$. În Londra etalonul are tendință de urcare, scontul privat notează 4% . În Paris situația este abia schimbată, scontul privat 3% , egal cu etalonul oficial.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Economul”, institut de credit și economii soc. pe acții în Cluj. Haosul în jurul acestui institut continuă a crește. După „Memoriul” direcțiunii despre care am amintit în Nrul nostru ultim, a apărut cu data de 14 crt. un „Răspuns” la „Memoriu” de fostul director B. Podoabă. Broșura de 18 pagini conține mai cu seamă chestii personale și recriminațiuni la adresa conducătorilor actuali ai „Economului” și în special a dlui Dr. A. Frâncu. Cu meritul acuzelor ridicate contra sa, fostul director nu se ocupă atât de detaliat, încât să dumerească pe deplin pe cetitori; ci se multămește simplu a le declara de manopere de ale contrarilor săi cu scop de a-l ruina.

Cu data de 16 crt. direcțiunea „Economului” a scos de sub tipar, drept completare a „Memoriului” „Partea II din Anexe” conținând „procese verbale” și „mențiuni” în cari se scot la iveală unele iregularități constatate în sarcina lui B. Podoabă și a funcționarului A. Giurgiu, suspendat și el.

Acestor două broșuri i-au urmat în fine trei „declarațiuni” publicate de domnia Dr. Frâncu, Nic. Căciulă și Vasiliu Pop în „Gazeta Transilvaniei” în cari „asertiunile” din „Răspunsul” lui B. Podoabă la adresa direcțiunii și a celor de sus se declară de „născociri temerare” și calumnii.

Precum suntem informați ambele partide conțrăre au dezvoltat o activitate febrilă pentru acuirarea de acții, a cărora termin de depunere a expirat la 24 crt. și adunarea generală dela 28 crt. promite a fi din cele mai furtunoase.

„Munteana” institut de credit și de economii soc. pe acții în Offenbaia. Într'un timp neobicit, căci numai o lună ne mai desparte de încheierea anului de gestiune 1905. „Munteana” își publică acum abia bilanțul pe anul 1904, convocând totodată cu data de 15 crt. a XVI-a adunare generală ordinară pe 7 Decembrie a. c. cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea și constituirea adunării generale. 2. Prezentarea bilanțului anual, a raportului direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe 1904, decizie asupra lor. 3. Decizie asupra profitului curat. 4. Propunerea direcțiunii asupra viitorului societății. 5. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere pe un nou period de 3 ani. 6. Fixarea marcelor de prezență pentru anul curent. 7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Cauzele, cari au întârziat atât de mult convocarea adunării generale și publicarea bilanțului pe 1904 nu ne sunt cunoscute. Vedem însă că institutul acesta a început, încetul cu încetul, a se reculege de perderile avute în 1901 și 1902 în sumă de K 22,812.— resp. K 22,515.—. Deja bilanțul pe 1903 s'a încheiat cu un mic profit net de K 1054.— și cu active totale de K 139,755.— din cari Escont K 126,070.—. Imprum. pe obligațiuni K 4091.— etc. Dintre pozițiile pasive sunt de relevat Depozitele spre fructificare cu K 20,588.— și Reescontul cu K 69,080.—.

Bilanțul pro 1904, acum publicat, se încheie cu active totale de K 142,014.—. Escontul se prezintă cu K 126,222.— aproape ca și în 1903, iar Reescontul cu K 76,452.—. Imprumuturi pe obligațiuni K 3036.— și Realități K 4906.—. Depozitele spre fructificare în sumă de K 22,356.— sunt în creștere față de 1903 cu circa K 2000.—, iar profitul net se cifrează cu K 2074 din care suma de K 1054.— s'a transpus din 1903.

Venitul brut pro 1904 se prezintă cu K 8114.— față de K 4543.— în 1903.

Bilanțul este examinat din partea comitetului de supraveghiere încă din 6 Martie a. c.

Din registrul firmelor. „Selăgiana” în Jibou. Inregistrat: Emeric Pap și Dr. Vasile Gyurkó.

ÎNVĂȚĂMANT.

Reforma școalelor comerciale. Conziliul regnicolar al învățământului industrial și comercial s'a ocupat în ședința sa dela 10 crt. din nou cu importanta chestiune a reformei școalelor comerciale.

Deciziunile luate se rezumază în următoarele:

Pentru a creă un contact mai intim și durabil între școalele comerciale și comerțul practic să se organizeze lângă fiecare școală comercială existentă

un *Conziliu de specialiști*, ai căruia membrii să fie aleși resp. numiți din partea corporațiunii resp. autorității susținătoare a școalei din cercul comercianților orașului respectiv. Acest conziliu este chemat a servi direcțiunii și corpului didactic cu sfaturi și informațiuni în chestii de specialitate. Contactul dintre profesorii școalelor comerciale și comercianții practici a existat în unele părți și până aci, și va deveni mai intim și salutar pentru mersul învățământului comercial prin noul organ permanent, a căruia creare se intenționează.

O dezbateră animată și interesantă a provocat chestiunea *examenelor de maturitate* la școalele comerciale, cari au mulți contrari nu numai între pedagogi, ci și în sinul publicului mare.

Școala comercială, fiind chemată, în general, a pregăti pe absolvenții săi pentru o anumită carieră practică, testimoniul de maturitate nu totdeauna probează totodată și aplicabilitatea practică a aspirantului, căci nu odată cel mai excelent absolvent cu bacalaureat al școalei comerciale este absolut incapabil în praxă și din contră elevul slab ori mediocru din școală devine un bun practician.

Pentru a nu veni deodată cu o reformă prea radicală, suprimând total examenul de maturitate, majoritatea membrilor conziliului învățământului comercial s'a pronunțat pentru menținerea examenului amintit, dar a luat totodată dispoziții pentru simplificarea lui, atât în ce privește forma sa exterioară, cât și esența, încât fără îngreunarea abiturienților, să devină de fapt numai o măsură a *maturității generale* a absolvenților.

CRONICA.

Ordinațiune circulară cu privire la falsificarea bancnotelor à K 50. Ministrul de finanțe a lansat de curând o ordinațiune circulară pentru a face cunoscute în cercuri cât mai largi semnele distinctive ale bancnotelor false à K 50—: pe latura germană a bancnotei în partea stângă între quadratul din colț și capul de femeie se află o decorație circulară. La bancnota veritabilă aceasta decorație atinge quadratul, pe când la bancnotele false ea este despărțită de quadrat printr'un spaț gol, prin care se vede capătul pantificei transversale. La falsificate bate la ochi indeosebi expresiunea feții schimbată a figurilor femeiești. Ochii figurii, care ține cartea sunt mici și somnoroși, iar gura îi este diformată. În textul maghiar al falsificatelelor în loc de cuvintele: „Törvényes ércpénzt” sunt cuvintele *torvényes ercpenzt* și în loc de „lőtanácsos” este cuvântul *fotanacsos*. Zero dela cifra 50 de pe marginea de jos a laturei maghiare este mult mai mic, mai gras și foarte strâmb.

Statistica pașapoartelor. În luna Septembrie a. c. s'au liberat în Ungaria întreagă 13,392 pașapoarte, față de 10,962 în luna precedentă și 17,890 în Septembrie a. tr. Cu totul au emigrat 6548 persoane, anume 3441 bărbați, 2233 femei și 874 copii. Dintre aceștia au emigrat la America 5157, (peste Fiume 1949) în România 734 și în Germania 350. S'au reîntors în țară în Septembrie a. c., cu totul 1297 emigrați, din cari din America 1097, din România 123 și din Germania 70.

SUMAR.

O paralelă. — „Public accountant“ în Anglia. — Cariera comercială în Germania. — Școala economică de repetițiune. — *Jurisdicțiune*: Plata depozitelor spre fructificare vinclate, Pedepsa membrilor comitetului de supraveghiare, Amovarea directorului executiv, Alterarea textului cambiei, Resilierea contractului. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Economul“, „Munteana“, Registrul firmelor. — *Invățământ*: Reforma școalelor comerciale. — *Cronică*: Ordinațiune circulară cu privire la falzificarea bancnotelor à K 50, Statistica pașapoartelor.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la „Cassa de păstrare în Mercurea“ societ. pe acții, comit. Sibiiu, se publică prin aceasta concurs cu termenul de **15 Decembrie 1905**.

Reflectanții la acest post, carele va fi dotat cu un salariu anual de **720 coroane**, au să documenteze absolvirea unei școli comerciale.

Postul este a se ocupa la **1 Ianuarie 1906**.

Nr. 74 (1-2)

Diracțiunea.

Nr. 1321-1905.

CONCURS.

Devenind vacant stipendiul de **K 100** din fundațiunea „Dobâca“ Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptățiți a concura tineri români, ce frecventează vre-o școală din patrie, fiind preferiți — în sensul dispozițiunilor testamentare — tinerii români de pe teritoriul fostului comitat „Dobâca“.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la **15 Decembrie a. c.** provăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez;
- Testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- Atestat de paupertate.

Cererile întrate după **15 Decembrie n. a.** c. nu se vor conzidera.

Sibiiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în **10 Noembrie 1905**.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,

secretar.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 22 Noembrie 1905.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor	p. 100 K
4	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov.,	100-85	100-20
4-2	„ arg. Febr. Aug.	99-90	101-80
5	Losuri din 1860 à fl. 500— „ 20% dare	160-40	161—
5	„ „ 1860 à fl. 100— „ 20% „	192-20	194—
—	„ „ 1864 à fl. 100— „	300-50	301—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	118-60	118-25
4	„ „ Cor.	100-05	100-40
3 1/2	„ „ de invest.	91-20	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur, scut. de dare	113-90	113-90
4	„ „ Cor. „ „	95-65	95-85
3 1/2	„ „ „ „ „ „	86-35	86-25
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. „ „	216-75	218—
4	„ p. regul. Tisei sc. de dare	161-65	164—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav.	101-50	101-90
3	Impr. p. regul. Porțiilor de fier	80-35	80-50
4	Oblig. rurale croato-slavone	97—	97-50
4	„ „ ungare	96-35	96-50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	272—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	97-30	97-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	103-60	—
4 1/2	„ „ „ „ Budapesta	95-50	95-50
2	Oblig. „ „ sêrbesti à 100 fr.	109—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. ture. à 400 fr.	147-85	—
—	Impr. bulgar 1889	118-70	119—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99-95	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	303—	—
4	Banca austro-ungară 50 ani	101-50	—
4	„ „ „ „ 50 ani	—	101-50
4 1/2	Banca com. ung. Pesta	100-60	101—
4	„ „ „ „ „ „	98-50	99—
4 1/2	Obl. com. „ ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-05	107-25
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	98-50	101—
4	„ „ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-25	98-25
4	Inst. de credit fonciar ungar	98-60	99—
3 1/2	„ „ „ „ „ „	98-70	89-70
4 1/2	Banca „ hipotecară ungară „	100-30	101—
4	„ „ „ „ „ „	106-60	98-25
4	„ „ „ „ „ „ cu premii	269—	135—
4 0/10	Cassa de păstrare regn. Pesta 50 ani	—	—
5	„ Albina“, Sibiiu	—	103-50
4 1/2	„ „ „ „ „ „	—	102—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
5	„ „ „ Brașov	—	103-50
4 1/2	„ „ „ „ „ „	—	102—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	101—
4	„ „ „ „ „ „ VII.	—	98-50
	Lozuri.		
	Basilica, à fl. 5—	26-90	27-50
	Credit, à fl. 100—	482—	480—
	Clary, à fl. 40— v. c.	161—	—
	Buda, à fl. 40—	178—	178—
	Pálffy, à fl. 40—	187-50	189—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	54-75	56—
	„ „ ungară, à fl. 5—	35-25	34—
	Rudolf, à fl. 10—	64—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	216—	—
	Salzburg, à fl. 20—	78—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	540—	—
	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	13—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	12-50
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung	11-38	11-43
	„ c. reg.	11-36	11-33
	Napoleon'd'or (20 frci sau 8 fl. aur)	19-16	19-19
	20 Marce germ. aur	23-57	23-53
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-70	117-82
	„ franc. 100 Fr.	—	95-82
	„ ital. 100 Lire	95-85	95-95
	Ruble, bilete, 100	254-25	—
	Lei românești, 100	—	95-60

Prețul per bucată